
	URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU		
	Opracowania sygnałowe	Data opracowania: styczeń 2010	
Kontakt: e-mail: uspoz@stat.gov.pl tel.: 061 2798320; 061 2798325		http://www.stat.gov.pl/poznan	

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2008 R.

Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania gruntów

Ogólna powierzchnia województwa wielkopolskiego wynosi 2982,6 tys. ha, co stanowi 9,5% powierzchni Polski. Geodezyjna powierzchnia użytków rolnych, według stanu w dniu 1 stycznia 2008 r., wynosiła 1954,2 tys. ha, czyli 65,5% powierzchni Wielkopolski¹ i 10,3% powierzchni użytków rolnych kraju. Powierzchnia gruntów leśnych zadrzewionych oraz zakrzewionych obejmowała 786,9 tys. ha, co stanowiło 26,4% obszaru Wielkopolski. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne oraz użytki kopalne) w ogólnej powierzchni województwa wynosił 5,0%, wód 1,4%, a nieużytków 1,2%.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. takich, które całkowicie utraciły przydatność do produkcji rolnej lub leśnej na skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, w końcu 2008 r. wynosiła 10,1 tys. ha, stanowiąc 15,9% gruntów krajowych wymagających rekultywacji.

W 2008 r. w Wielkopolsce zrekultywowano 383 ha gruntów (o 132,1% więcej niż w roku 2007), a 111 ha (o 26,1% więcej niż przed rokiem) zagospodarowano. Grunty zrekultywowane w 48,6% przeznaczono na cele rolnicze; podobnie uczyniono z 91,0% gruntów zagospodarowanych.

Zanieczyszczenia powietrza

W 2008 r. za szczególnie uciążliwe dla środowiska w województwie wielkopolskim uznano 122 zakłady (w roku poprzednim 111 zakładów), które wyemitowały łącznie 6,6 tys. ton pyłowych zanieczyszczeń powietrza, pochodzących głównie ze spalania paliw (86,3%). W skali kraju wyemitowane zanieczyszczenia pyłowe stanowiły 8,6%. Emisja zanieczyszczeń gazowych w Wielkopolsce wyniosła 18264,7 tys. ton, co stanowiło 8,4% emisji krajowej.

Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). W 2008 r. w Wielkopolsce emisja dwutlenku siarki wyniosła 110,6 tys. ton, tlenków azotu – 27,3 tys. ton, a dwutlenku węgla – 18104,5 tys. ton. Ponadto do atmosfery wyemitowano 10,9 tys. ton tlenku węgla oraz 9,9 tys. ton metanu.

¹ W niniejszym opracowaniu nazwy: *województwo wielkopolskie* i *Wielkopolska* są używane zamiennie.

Rozmiary zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wyemitowanych w Wielkopolsce w 2008 r. okazały się mniejsze niż w poprzednim roku, odpowiednio: o 6,1% i 0,2%. Do atmosfery trafiło mniej tlenków azotu (o 7,1%), tlenku węgla (o 4,5%), dwutlenku siarki (o 32,8%) oraz metanu (o 10,2%) nieznacznie wzrosła natomiast emisja dwutlenku węgla (o 0,2%). W 2008 r. w Wielkopolsce na 1 km² wyemitowano przeciętnie 0,2 ton zanieczyszczeń pyłowych i 5,4 ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). Największy udział w emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w województwie wielkopolskim miały przedsiębiorstwa działające na terenie Konina, które wyemitowały 32,0% ogółu zanieczyszczeń pyłowych i 56,2% zanieczyszczeń gazowych, a także zlokalizowane w powiecie tureckim (odpowiednio: 10,8% i 24,6%) oraz w Poznaniu (odpowiednio: 14,0% i 9,2%).

Według stanu na koniec 2008 r., spośród 122 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza atmosferycznego w województwie wielkopolskim urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 90 zakładów (73,8%), a urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 22 zakłady (18,0%). W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano bądź zneutralizowano 1080,3 tys. ton pyłów, czyli 99,4% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (podobnie jak w roku 2007) oraz 64,7 tys. ton gazów, tj. 28,8% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w województwie (6,5% w 2007 r.). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano w powiatach grodziskim (100,0%) i tureckim (99,8%) oraz w Koninie (99,7%). Zanieczyszczenia gazowe w największym stopniu zostały zredukowane w powiatach ostrzeszowskim (80,0%) oraz poznańskim (64,5%).

Gospodarka wodno-ściekowa

Woda, jako ważny element środowiska, ma istotny wpływ na gospodarkę narodową. W 2008 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa wielkopolskiego wynosiły 1600,5 hm³ i stanowiły 9,4% zasobów krajowych. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2008 r. wyniósł 1769,0 hm³, co stanowiło 16,5% poboru wody w kraju. Największa ilość wody (82,1%) była pobierana na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 11,9%, a na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – 5,9% (tę ilość wody zużyto do nawodnienia 22,0 tys. ha użytków rolnych i leśnych oraz do napełnienia 4,9 tys. ha stawów rybnych). Woda na cele produkcyjne pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (w 98,5%), podczas gdy woda na cele gospodarki komunalnej – głównie z ujęć podziemnych (w 90,2%).

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej w 2008 r. zmniejszył się – w porównaniu z poprzednim rokiem – o 4,2%, co spowodowane było głównie spadkiem (o 5,6%) zapotrzebowania na cele produkcyjne.

W 2008 r. w województwie wielkopolskim do wód i do ziemi odprowadzono łącznie 1606,8 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 18,2% ścieków odprowadzonych w kraju. Bezpośrednio z zakładów do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 1500,2 hm³ ścieków przemysłowych (wśród których 94,5% stanowiły wody chłodnicze – umownie czyste), natomiast 106,5 hm³ odprowadzono siecią kanalizacyjną.

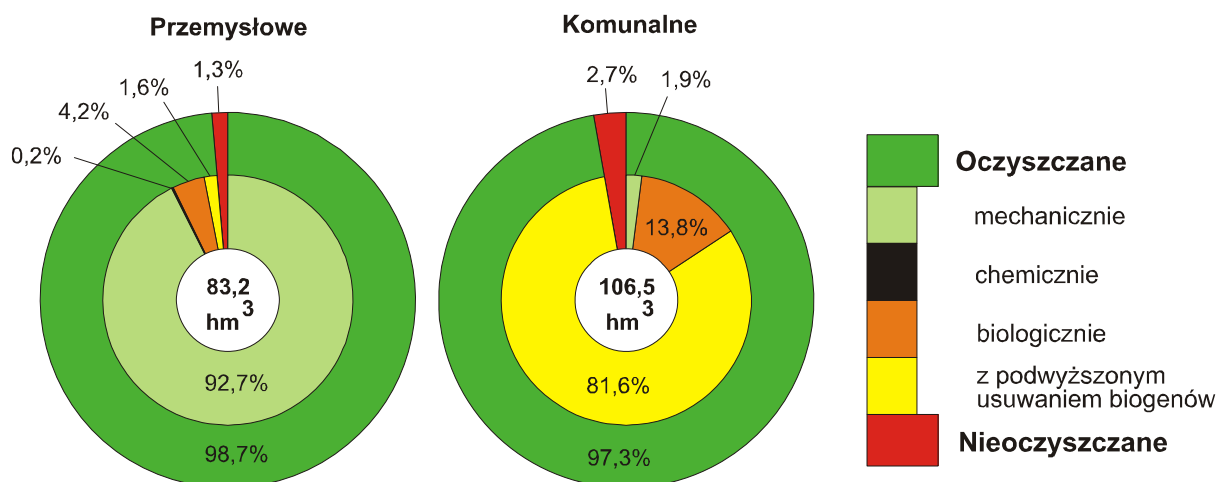
W roku 2008 w Wielkopolsce wytworzono o 5,2% mniej ścieków niż w 2007 r. Ilość ścieków odprowadzana bezpośrednio z zakładów przemysłowych do wód lub ziemi zmalała o 5,6%, a ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wzrosła o 1,6%. Oczyszczania wymagało w Wielkopolsce 189,7 hm³ ścieków (8,5% krajowych ścieków wymagających oczyszczenia), z czego oczyszczono 97,9%. Najwięcej ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzono w powiatach tureckim (23,2%) i konińskim (18,3%) oraz w Poznaniu (18,5%).

W 2008 r. w Wielkopolsce 9,8% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia stanowiły ścieki oczyszczane biologicznie (w roku poprzednim 9,5%). Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 47,5% ścieków (45,3% w 2007 r.). W sposób niedostateczny, tzn. mechanicznie, oczyszczono 42,6% ścieków przemysłowych i komunalnych (w 2007 r. oczyszczono w ten sposób 45,0% ścieków). Z pozostałych 4,0 hm³ ścieków nieoczyszczanych (stanowiących 2,1% ścieków wymagających oczyszczenia) 72,5% odprowadzono siecią kanalizacyjną.

W 2008 r. w województwie wielkopolskim działało 417 oczyszczalni ścieków (311 komunalnych oraz 106 przemysłowych). Wśród 109 wielkopolskich miast, 105 było obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnie biologiczne obsługiwały 47 miast, oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów – 58 miast.

W 2008 r. długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i na ścieki gospodarcze) w Wielkopolsce wynosiła 8528,9 km i w porównaniu z 2007 r. zwiększyła się o 231,9 km tj. o 2,8%.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZENIA W 2008 R.

Odpady przemysłowe i komunalne

Uciążliwość odpadów przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Według stanu na koniec 2008 r.,

w Wielkopolsce na składowiskach zakładów pracy nagromadzono 49803,1 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 2,9% odpadów krajowych. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 1,7 tys. ton odpadów nagromadzonych. W ciągu roku w 252 zakładach objętych obserwacją statystyczną wytworzono 4985,4 tys. ton odpadów (4,3% odpadów krajowych), co w porównaniu z rokiem 2007 oznacza wzrost o 2,8%. Spośród ogółu wytworzonych odpadów odzyskowi poddano 58,8%, a 37,7% unieszkodliwiono. Najwięcej odpadów wytworzono w Koninie (30,4%), w Poznaniu (9,1%) oraz w powiecie rawickim (8,7%). Niezrekultywowane tereny składowania odpadów w Wielkopolsce zajmowały 678,1 ha.

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na składowiskach kontrolowanych. W 2008 r. zakłady oczyszczania w Wielkopolsce zebrały 810,0 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (99,7% z nich zdeponowano na składowiskach) oraz 78,9 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ilość wytworzonych odpadów zmieszanych utrzymała się na tym samym poziomie, natomiast ilość odpadów wyselekcjonowanych wzrosła o 42,2%. Odpady w Wielkopolsce wywożone były na 84 składowiska kontrolowane, które zajmowały 320,6 ha. W ciągu 2008 r. zrehabilitowano 1,6 ha powierzchni składowisk.

Ochrona przyrody

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, według stanu na koniec 2008 r., zajmowały w Wielkopolsce 941,7 tys. ha, czyli 31,6% ogólnej powierzchni województwa i 9,3% prawnie chronionej powierzchni kraju. Na 1 mieszkańca Wielkopolski przypadało 2772 m² powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej. Obszary chronionego krajobrazu zajmowały 79,5% terenów prawnie chronionych województwa, parki krajobrazowe 18,5%, parki narodowe 0,8%, a rezerwy przyrody 0,7%. Jako pomniki przyrody zakwalifikowano 3834 obiekty.

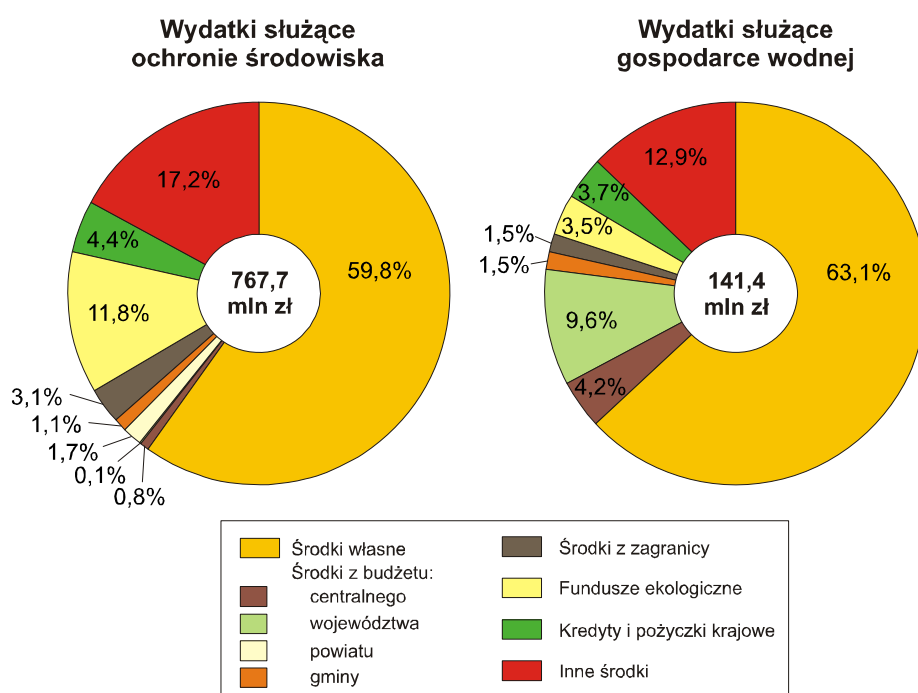
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na inwestycje ekologiczne. W 2008 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w Wielkopolsce wyniosły 767,7 mln zł. Kwota ta stanowiła 9,0% nakładów krajowych na ochronę środowiska i 3,8% ogółu nakładów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim. Środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 87,8% ogółu nakładów służących ochronie środowiska; na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 3,7% tej kwoty, a na gospodarkę odpadami – 4,4%.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2008 r. w Wielkopolsce wyniosły 141,4 mln zł, tj. 6,2% nakładów krajowych na ten cel i 0,7% ogółu nakładów inwestycyjnych w województwie wielkopolskim. Na ujęcia i doprowadzenie wody przeznaczono 67,3% wydatków, na

budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 15,2%, na zbiorniki wodne – 12,2%, na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp – 3,1%, a na regulację oraz zabudowę rzek i potoków – 2,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego nakłady służące ochronie środowiska wyniosły 226 zł, a gospodarce wodnej – 42 zł.

NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2008 R.

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną w województwie wielkopolskim to m.in.:

- 15 oczyszczalni ścieków (13 komunalnych) – o łącznej przepustowości 6687 m³/dobę;
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca: ścieki – o długości 261,2 km, wody opadowe o długości 96,1 km;
- ujęcia wodne – o wydajności 13,2 dam³/dobę;
- sieć wodociągowa – o długości 309,3 km;
- 1 składowisko dla odpadów komunalnych o powierzchni 3,5 ha;
- 1 urządzenie do unieszkodliwiania odpadów o wydajności 240 ton/rok.

Podstawowe wskaźniki z zakresu ochrony środowiska w 2008 r. ukazujące Wielkopolskę na tle innych województw prezentuje poniższa tablica:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń powietrza ^a		Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane odprowadzane do wód i do ziemi w % wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	Odpady ^b wytworzone w ciągu roku na 1 km ²	Odpady ^b dotychczas składowane na składowiskach własnych na 1 km ²
	pyłowych	gazowych					
	w %						
P O L S K A	99,6	54,9	34,4	92,9	63,1	367,6	5537,9
Dolnośląskie	99,7	90,4	23,1	93,2	76,0	1691,4	28834,1
Kujawsko-pomorskie	99,0	37,6	13,8	100,0	69,7	124,5	1053,5
Lubelskie	99,0	86,6	14,6	97,3	52,1	177,1	630,1
Lubuskie	98,5	0,5	7,8	95,0	68,4	50,5	207,7
Łódzkie	99,8	62,5	18,0	92,7	65,8	211,7	2662,3
Małopolskie	99,4	45,0	38,3	98,9	54,4	563,5	9561,4
Mazowieckie	99,6	40,4	76,3	87,6	49,2	194,7	1332,3
Opolskie	99,9	62,2	13,0	96,8	62,7	90,2	2456,4
Podkarpackie	98,7	29,6	16,1	95,2	59,8	60,8	27,1
Podlaskie	98,4	5,8	4,6	99,7	63,7	41,5	118,1
Pomorskie	98,9	56,4	13,9	90,0	80,7	135,9	1254,6
Śląskie	99,6	31,8	39,4	85,0	70,0	2862,1	52725,1
Świętokrzyskie	99,8	36,1	92,1	84,3	52,4	182,3	1481,6
Warmińsko-mazurskie	98,4	2,6	5,9	95,6	72,2	34,7	51,3
Wielkopolskie	99,4	28,8	59,3	97,9	63,9	167,1	1669,7
Zachodniopomorskie	99,4	43,8	74,6	93,6	60,1	260,0	4807,5

^a W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. ^b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady komunalne ^a stałe zebrane na 1 mieszkańca w kg	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące:			
		w % powierzchni ogółem	na 1 mieszkańca w m ²	ochronie środowiska		gospodarce wodnej	
				w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł	w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł
P O L S K A	263,3	32,3	2649	3,9	224	1,0	59
Dolnośląskie	322,7	18,0	1250	3,8	245	1,6	101
Kujawsko-pomorskie	247,8	32,0	2780	3,4	163	1,4	69
Lubelskie	172,1	22,7	2639	2,7	96	0,6	22
Lubuskie	306,9	38,8	5580	5,3	233	1,2	54
Łódzkie	245,4	18,8	1344	3,8	219	0,7	39
Małopolskie	223,9	52,1	2404	3,6	177	1,7	82
Mazowieckie	323,8	29,6	2025	3,1	280	0,8	70
Opolskie	241,6	27,2	2479	6,5	247	1,5	56
Podkarpackie	173,5	44,5	3783	3,8	141	2,4	92
Podlaskie	207,2	32,0	5414	3,6	147	1,1	45
Pomorskie	307,3	32,6	2691	3,4	217	0,6	40
Śląskie	292,1	22,1	587	6,0	353	0,7	38
Świętokrzyskie	162,3	63,9	5882	4,4	192	1,1	49
Warmińsko-mazurskie	240,1	46,3	7844	2,4	98	1,3	53
Wielkopolskie	262,1	31,6	2772	3,8	226	0,7	42
Zachodniopomorskie	314,9	21,5	2904	5,0	265	1,6	87

^a Dane szacunkowe.